

ปัญหาการขอขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างาน กรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างเปลี่ยนแปลงไป¹

ธรรญา นาคนิล²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการขอขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างาน กรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างเปลี่ยนแปลงไป มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างเปลี่ยนแปลงไปของประเทศไทยและต่างประเทศ และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาการขอขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างานกรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างเปลี่ยนแปลงไปและให้ได้รับข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงข้อกฎหมายของเหตุดังกล่าว ซึ่งทำให้ทราบว่าหลักเกณฑ์ในเรื่องการไม่สามารถปฏิบัติการชำระหนี้ได้ตามกฎหมายไทยในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย ในเรื่องหนี้และสัญญากำหนดเกี่ยวกับการไม่สามารถปฏิบัติการชำระหนี้ของคู่สัญญาอันมีผลให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการชำระหนี้ไว้เฉพาะกรณีการชำระหนี้ที่เป็นพ้นวิสัยเท่านั้น เป็นการชำระหนี้ที่กลายเป็นไปไม่ได้เลย แต่ในบางกรณีการชำระหนี้ยังสามารถกระทำได้แต่เพราะมีเหตุการณ์เข้ามาแทรกแซงหรือขัดขวางโดยคู่สัญญาไม่อาจคาดหมายได้ขณะทำสัญญา ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจต้องรับภาระหนักขึ้นหรือมีภาระหนักเกินควรในการชำระหนี้ที่จะต้องชำระหนี้ในราคาที่สูงขึ้นหรือได้รับชำระหนี้ในมูลค่าที่ลดลงเกินคาดหมายได้ขณะที่ทำสัญญาจนเกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคู่สัญญาขึ้นเปลี่ยนแปลงไปซึ่งสาระสำคัญของสัญญาอย่างมาก กรณีดังกล่าวกฎหมายไทยยังไม่มีบทบัญญัติในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน ในผลทางกฎหมายโดยที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจต้องรับภาระหนักขึ้นหรือมีภาระหนักเกินควรมิได้ก่อให้เกิดการยกข้อกล่าวอ้างในเรื่องการไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ ประกอบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยพื้นฐานแล้วเป็นการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงของสัญญามิได้ทำให้การปฏิบัติการชำระหนี้เป็นพ้นวิสัย แต่อาจทำให้การปฏิบัติการชำระหนี้ไม่อาจกระทำได้ภายใต้ข้อสัญญาที่ทำไว้แต่แรก

ทั้งนี้ โครงการก่อสร้างในประเทศไทยหลายโครงการทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ที่ประสบปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการที่ก่อให้เกิดความล่าช้า ควบคุมต้นทุนไม่ได้ มีสาเหตุมาจากหลายส่วนตาม

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการขอขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างาน กรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างเปลี่ยนแปลงไป โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดิ์กิจ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จรุงเกียรติ

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

องค์ประกอบของงานก่อสร้าง ซึ่งในการขอขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างาน กรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างเปลี่ยนแปลงไป นโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมอันเกิดจากจากสภาวะภายนอก นำไปสู่การเรียกร้องสิทธิ คือ การขอขยายระยะเวลาในการก่อสร้าง การปรับมูลค่างาน อาจถึงขั้นนำไปสู่ข้อพิพาททางศาลระหว่างคู่สัญญา แต่ด้วยสัญญาจ้างก่อสร้างยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยจ้างทำของ นี้ และนิติกรรมสัญญา มีบทบัญญัติไม่เพียงพอที่จะบังคับกับสัญญาจ้างก่อสร้างซึ่งมีความละเอียดซับซ้อน มีลักษณะและปัญหาเฉพาะตัว ดังนั้น เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเมื่อเกิดกรณีคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจต้องรับภาระหนักขึ้นหรือมีภาระหนักเกินควรจึงต้องการผลทางกฎหมายที่ยืดหยุ่นกว่าการอ้างเหตุผลวิสัยการขาดบทบัญญัตินิยามความหมายจึงเหมือนเป็นการไม่เปิดช่องให้ผู้ใ้กฎหมายได้นำความแตกต่างระหว่างสองหลักมาปรับใช้ได้ แต่กลับต้องยึดหลักในเรื่องการชำระหนี้เป็นพันธวิสัยและจ้างทำของเท่านั้น ซึ่งการตีความการชำระหนี้เป็นพันธวิสัยและความระงับสิ้นของสัญญาจ้างทำของ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ครอบคลุมไปถึงการปฏิบัติการชำระหนี้ก่อให้เกิดภาระเกินสมควรแก่คู่สัญญาก็ไม่ได้เช่นกัน

จากการศึกษาประเด็นปัญหาการขอขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างาน กรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้าง มี 3 ปัญหา ได้แก่

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง ปัญหาการชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัยในสัญญาจ้างก่อสร้าง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 219 เรื่อง การชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัย มีหลักว่า หากมีพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นภายหลังที่ได้ก่อหนี้แล้วทำให้การชำระหนี้ของลูกหนี้เป็นไม่ได้ หรือการชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัย โดยลูกหนี้ไม่มีความผิด ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากการชำระหนี้ ซึ่งการที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้อาจเป็นกรณีที่การชำระหนี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้หรือเป็นไปได้ หรืออีกนัยหนึ่งไม่อาจชำระหนี้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์แห่งหนี้ตนเอง หรืออาจเป็นกรณีที่วัตถุประสงค์แห่งหนี้จะต้องเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ การชำระหนี้ซึ่งเป็นไปได้ต้องมีลักษณะเป็นการถาวรมิใช่ชั่วคราวและเป็นไปได้โดยแท้จริง การชำระหนี้ที่เป็นไปไม่ได้นี้อาจเป็นไปได้โดยสิ้นเชิง คือไม่มีทางชำระหนี้ได้เลยทุกส่วน หรืออาจเป็นการชำระหนี้ไม่ได้ในส่วนใหญ่หรือส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ส่วนที่ยังคงชำระหนี้ได้ไม่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ หรืออาจเป็นการชำระหนี้ไม่ได้เพียงบางส่วนที่ไม่เป็นสาระสำคัญก็ได้ หลักการชำระหนี้ที่กลายเป็นพันธวิสัยตามมาตรา 219 เป็นการนำหลักการของหลัก *clausula rebus sic stantibus* ซึ่งเป็นหลักเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปมาผ่อนคลยหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (*pacta sunt servanda*) โดยนำมาปรับใช้เฉพาะกรณีที่การชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัย (*force majeure*) เท่านั้น

สำหรับสัญญาจ้างก่อสร้างในบางกรณีการชำระหนี้อาจไม่กลายเป็นพันธวิสัยหรือไม่ทำให้การชำระหนี้เป็นอันอันไร้ประโยชน์อย่างสิ้นเชิง แต่เป็นกรณีที่การชำระหนี้ยังอยู่ในวิสัยที่จะชำระหนี้ได้แต่การชำระหนี้

จะเป็นภาระหนักขึ้นแก่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องรับชำระหนี้ที่ราคาที่สูงขึ้นหรือ คู่สัญญาอีกฝ่ายจะต้องรับชำระหนี้ในราคาที่สูงเกินกว่าจะคาดหมายได้อย่างมากจากที่กำหนดในสัญญา จนทำให้ สัญญาเกิดความไม่เท่าเทียมกันขึ้นและคู่สัญญาไม่อาจคาดคิดมาก่อน เช่น กรณีที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ เกิด ภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง เป็นต้น ซึ่งเมื่อเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นศาลไทยนำมาตรา 219 มาวินิจฉัยปรับกับคดี โดย พิจารณาว่าการชำระหนี้ที่ยังอยู่ในวิสัยที่จะชำระหนี้ได้ ลูกหนี้จะไม่หลุดพ้นจากการชำระหนี้ได้ ลูกหนี้ยังคงต้อง รับชำระหนี้โดยสิ้นเชิงตามสัญญาซึ่งการที่จะทำให้ลูกหนี้ต้องชำระหนี้โดยสิ้นเชิงตามสัญญาอาจเกิดความไม่เป็น ธรรมแก่ฝ่ายลูกหนี้ได้ กรณีที่เป็นการปฏิบัติการชำระหนี้ตามสัญญาเป็นสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่ได้หรือไม่สามารถที่จะ กระทำได้อย่างแน่แท้ในบทบัญญัติของกฎหมายไทย และกรณีที่ยังสามารถปฏิบัติการชำระหนี้ต่อไปได้ แต่การ ชำระหนี้นั้นจะเป็นภาระหนักเกินควรอย่างมากที่คู่สัญญาไม่อาจคาดหมายได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้น และกระทบ ต่อสิ่งที่คู่สัญญาต่างคาดหวังหรือสันนิษฐานว่าจะได้รับจากสัญญาหรือกระทบต่อความเสมอภาคเท่าเทียมกันใน การชำระหนี้ของคู่สัญญา แต่กรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายไทยบัญญัติไว้

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาการขอขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างาน กรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้าง ระหว่างเอกชนเปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องจากปัญหาสัญญาจ้างก่อสร้างเป็นสัญญาที่อยู่ภายใต้บังคับประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น บทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยจ้างทำของ โดยมีวัตถุประสงค์อันเป็นสาระสำคัญของ สัญญา คือผู้รับจ้างตกลงรับทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่ผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้าง เพื่อผลสำเร็จแห่งการงานที่ทำนั้นตามมาตรา 587 สัญญาจ้างก่อสร้างเป็นสัญญาที่มีเงื่อนไข ความซับซ้อนและ แตกต่างจากสัญญาจ้างทำของทั่วไป เพราะสัญญาจ้างก่อสร้างมีความรายละเอียดทางเทคนิคและกระบวนการ ดำเนินงานเป็นลักษณะเฉพาะทางวิชาชีพวิศวกรรม มีขั้นตอนการดำเนินงานจำนวนมาก สัญญาจ้างก่อสร้างจึง ประกอบไปด้วยข้อตกลงและเงื่อนไขในการปฏิบัติตามสัญญาที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาเป็นเงื่อนไข ทั่วไป และเงื่อนไขเฉพาะที่กำหนดรายละเอียดการปฏิบัติตามสัญญา เช่น ราคาก่อสร้าง บัญชีระบุปริมาณงาน แบบรูป รายการประกอบแบบ เป็นต้น เมื่อพิจารณาตามลักษณะของสัญญาจ้างทำของไม่ได้มีบทบัญญัติบ่ง เฉพาะถึงงานประเภทก่อสร้างไว้ จึงเป็นบทบัญญัติที่มุ่งบังคับต่อความสำเร็จแห่งงานที่จ้างทำของทุกๆ ไป ข้อกำหนดและเงื่อนไขของงานก่อสร้างในทางปฏิบัติจึงจะเป็นไปตามที่ผู้ว่าจ้างกำหนดไว้ในสัญญา ซึ่งส่วน ใหญ่จะใช้สัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐาน หรือร่างขึ้นสำหรับแต่ละโครงการ มีการแก้ไขโดยผู้ว่าจ้างหรืออาจ มีการใช้สัญญาจ้างทำของตามแบบฟอร์มที่ใช้ทั่วไป ดังนั้น ข้อกำหนดและเงื่อนไขสัญญาจ้างทำของใน ลักษณะต่างๆ นี้จึงมีความหลากหลายและไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันที่จะทำให้คู่สัญญาสามารถเข้าใจข้อสัญญาได้ ชัดเจนเพียงพอ

บทบัญญัติในสัญญาจ้างทำของตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดให้สิทธิผู้ว่าจ้างในการเรียกเบี้ยปรับ การให้ผู้รับจ้างชดเชยค่าสินไหมทดแทน และสิทธิบอกเลิกสัญญาของผู้ว่าจ้างไว้เป็นสำคัญโดยไม่ได้กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหามานานพอควรระยะเวลาและปรับมูลค่างาน ในสัญญาจ้างก่อสร้างนำมาซึ่งความไม่ชัดเจนแก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายโดยเหตุที่งานจ้างก่อสร้างมีลักษณะเฉพาะตัว และไม่เพียงพอที่จะนำไปปรับใช้กับกรณีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงานก่อสร้าง จึงทำให้มีประเด็นที่ต้องตีความในสิ่งที่ไม่ชัดเจนในสัญญา จึงทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการตีความสัญญา ซึ่งในการตีความกรณีในสัญญามักจะตีความเป็นประโยชน์ในฝ่ายของตนทำให้เกิดข้อพิพาทได้เสมอ

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาการขอขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างาน กรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างระหว่างรัฐกับเอกชนเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งประเทศไทยงานก่อสร้างขนาดใหญ่โดยส่วนมากผู้ลงทุนดำเนินการ คือ ภาครัฐ ดังนั้นแบบสัญญาจ้างก่อสร้างส่วนมากจึงใช้สัญญาแบบทำระยะเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีกว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และต่อมาเป็นพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และสัญญาจ้างก่อสร้างระหว่างรัฐกับเอกชนอาจมีการจ้างเหมาช่วง (subcontract) ต่อเนื่องมาเป็นสัญญาจ้างก่อสร้างระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยซึ่งมีเงื่อนไขในสัญญาจ้างเหมาช่วงที่เอาเงื่อนไขของสัญญาอีกฉบับหนึ่งมาใช้บังคับในทำนองเดียวกัน (back to back)

ในสัญญาจ้างก่อสร้างของภาครัฐนั้น ผู้รับจ้างมีหน้าที่ทั้งตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และตามข้อกำหนดแบบสัญญาจ้างก่อสร้าง ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ในการต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐทราบภายใน 15 วัน นับถัดจากวันที่เหตุ นั้นได้สิ้นสุดลงหากไม่ได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนด คู่สัญญาจะยกมากล่าวอ้างเพื่อขอชดเชยหรือลดค่าปรับ หรือขอขยายเวลาในภายหลังไม่ได้ เว้นแต่กรณีเหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือหน่วยงานของรัฐทราบอยู่แล้วตั้งแต่ต้น ดังนั้นเมื่อมีเหตุเกิดขึ้นผู้รับจ้างมีหน้าที่แจ้งผู้ว่าจ้างเพื่อขอขยายเวลาหรือลดค่าปรับทันทีหรือแจ้งเมื่อเหตุดังกล่าวได้สิ้นสุดลงภายใน 15 วันก็ได้ซึ่งการแจ้งเหตุชัดเจนและขอขยายเวลาหรือลดค่าปรับนี้ หากผู้รับจ้างมีการแจ้งก่อนเหตุชัดเจนดังกล่าวจะสิ้นสุดแล้ว และไม่ได้แจ้งอีกในภายหลังก็ถือว่าผู้รับจ้างแจ้งเหตุดังกล่าวภายใน 15 วันแล้วเช่นกัน ถ้าผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามถือว่าผู้รับจ้างได้ละสิทธิ เรียกร้องในการที่จะขอชดเชยหรือลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำงานออกไปโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีเหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ว่าจ้างซึ่งมีหลักฐานชัดเจนหรือผู้ว่าจ้างทราบอยู่แล้วตั้งแต่ต้น การงดหรือลดค่าปรับ หรือขยายกำหนดเวลาทำงานตามวรรคหนึ่ง อยู่ในดุลพินิจ

ของผู้ว่าจ้างที่จะพิจารณาตามที่เห็นสมควร กรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างเปลี่ยนแปลงไปก็ไม่ได้มีความชัดเจน ไม่ครอบคลุมต่อการนำมาใช้พิจารณาเหตุที่เกิดขึ้น การให้ความหมายและคำจำกัดความของเหตุต่างๆ ที่สามารถให้ผู้รับจ้างนำมาใช้อ้างสิทธิ เหตุที่จะงดหรือลดค่าปรับ หรือขยายระยะเวลาการทำงานตามสัญญาพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นส่วนหนึ่งมาจากความไม่ชัดเจนในข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติ การพิจารณาเหตุหรือพฤติกรรม เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติและระเบียบที่เกี่ยวข้องกัน ประกอบกับขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการขยายระยะเวลาการทำงาน แต่ในทางปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาก็ยังต้องผูกพันตามข้อกำหนดในสัญญา หากสัญญาระบุให้มีความชัดเจนและครอบคลุมก็จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้ว่าจ้าง การพิจารณาข้อเท็จจริงและความเห็นที่ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดนั้นอาจลดปัญหาให้แก่ผู้รับจ้างส่งผลกระทบต่อการวางแผนงาน วิธีการทำงานและค่าใช้จ่ายได้ด้วย

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาและมาตรการทางกฎหมายการขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างาน ในกรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างเปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีข้อเสนอแนะ คือ

1. การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมาย เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยนั้น เห็นได้ว่าอาจใช้หลักสุจริตมา ประกอบกับหลักในการตีความตามสัญญา เห็นควรกำหนดหน้าที่ของคู่สัญญาฝ่ายที่เสียประโยชน์ในการขอเจรจาปรับข้อสัญญาด้วย ความมุ่งหวังที่จะปรับแก้ข้อสัญญาภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีข้อสังเกตที่ว่าคู่สัญญาฝ่ายที่เสียประโยชน์จะร้องขอให้มีการเจรจาในข้อสัญญาจะต้องไม่ปรากฏว่าเป็นการปรับเพิ่มข้อสัญญา ราคา หรืออัตราค่าตอบแทนระหว่างกันด้วย การปรับแก้สัญญาสามารถกระทำได้ในหลายลักษณะ อาจเป็นการขยายระยะเวลาการปฏิบัติการชำระหนี้ การเพิ่มหรือลดราคา การเพิ่มหรือลดสิ่งซึ่งต้องจัดหาหรือจัดเตรียมเพื่อชำระหนี้ โดยจะต้องยึดหลักความเท่าเทียมและความสมเหตุสมผลของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายภายใต้สถานการณ์ใหม่ หรือในบางกรณีที่สถานการณ์เปิดช่องให้เพียงศาลกำหนดให้เลิกสัญญา ศาลจะต้องกำหนดขอบเขตระยะเวลาการชำระหนี้และพิจารณาถึงขอบเขตการปฏิบัติการชำระหนี้ที่และควรมีบทบัญญัติให้อำนาจศาลในการเลิกสัญญาตามข้อตกลงที่กำหนด นอกจากนี้ยังอาจมีคำสั่งให้จ่ายเงินนอกเหนือจากราคา ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากข้อสัญญา (หากมี) สำหรับช่วงระยะเวลาที่จำกัดและการเลิกสัญญาเมื่อสิ้นระยะเวลาดังกล่าว ทั้งนี้ยังคงต้องคำนึงถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ของคู่สัญญาตามความศักดิ์สิทธิ์ของสัญญาจะก่อให้เกิดความยุติธรรมให้แก่คู่สัญญาได้ ดังนั้น หากมีบัญญัติร่างกฎหมายขึ้นได้ จะสามารถแก้ปัญหาในกรณีดังกล่าวได้โดยมีต้องใช้หลักกฎหมายผ่านการตีความ การบัญญัติให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. การกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะจ้างทำของ ในกรณีสัญญาจ้างก่อสร้าง มีลักษณะสิทธิและหน้าที่ต่างจากสัญญาจ้างทำของทั่วไปอย่างมากในรายละเอียดที่ซับซ้อนและเป็นขั้นตอนที่เป็นวิชาชีพวิศวกรรม จึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมด้านสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาในการเรียกร้องค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมรวมถึงการขอขยายระยะเวลาก่อสร้างจากการเปลี่ยนแปลงงานที่ทางผู้ว่าจ้างสั่งได้ ควรมีการระบุให้สิทธิผู้รับจ้างในการปรับมูลค่างาน รวมถึงการขอขยายระยะเวลาก่อสร้างออกไปได้ตามเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างเปลี่ยนแปลงไปอันเกิดจากเหตุที่ไม่ได้เป็นความผิดของผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง โดยเป็นข้อกำหนดที่ให้ทางผู้รับจ้างสามารถขอขยายระยะเวลาก่อสร้างได้โดยต้องทำเป็นหนังสือแจ้งถึงผู้ว่าจ้างเพื่อการใช้สิทธิดังกล่าว

3. การกำหนดข้อสัญญาการขอขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างานตามสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐาน FIDIC เป็นสัญญาที่ควรนำมาปรับใช้ เนื่องจากเป็นสัญญาที่มีความชัดเจนและเป็นธรรมต่อคู่สัญญา และมีรายละเอียดที่เอื้อให้นำเหตุที่เปลี่ยนแปลงไปมาปรับแก้ไขสัญญาจ้างก่อสร้างในเรื่องการขยายระยะเวลาและการปรับมูลค่างาน ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์โดยที่คู่สัญญาไม่อาจคาดหมายได้และไม่ได้เป็นความผิดของผู้ว่าจ้างหรือผู้รับจ้างด้วย เห็นควรนำมาปรับปรุงเหตุตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และข้อ 182 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ให้มีความชัดเจนมากขึ้นโดยการให้ความหมายหรือขยายคำจำกัดความของเหตุต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้อ้างสิทธิ เพื่อขอขยายระยะเวลาและปรับมูลค่างาน กรณีเหตุในสัญญาจ้างก่อสร้างเปลี่ยนแปลงไป โดยการอธิบายหรือขยายขอบเขตของคำจำกัดความเหล่านั้นให้ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น ดังนี้

(3) เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย อันหมายความว่ารวมถึงเหตุอื่นที่ไม่ใช่ความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง และเหตุไม่ปกติที่ไม่สามารถควบคุมได้หรือไม่สามารถเตรียมการป้องกันได้

เอกสารอ้างอิง

กัมพล กิตติพงษ์พัฒนา. สัญญาก่อสร้าง FIDIC ฉบับปี 2017 งานอาคารและงานโยธา ออกแบบโดยผู้ว่าจ้าง (เล่มแดง). นนทบุรี:

บริษัท เฟิสท์ ออฟเซท (1993) จำกัด, 2562.

กิตติศักดิ์ ปรกติ. ปัญหาข้อขัดข้องในการชำระหนี้เนื่องจากพฤติการณ์อันเป็นรากฐานแห่งมูลหนี้เปลี่ยนแปลงไปเพราะเหตุ

แทรกซ้อนเหนือความคาดหมาย (supervening events). กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.

สุนทร มณีสวัสดิ์. “การชำระหนี้เป็นพันวิสัย: ศึกษาเปรียบเทียบประสบการณ์ของเยอรมันกับการใช้ของประเทศไทย.” MFU

Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences, 7(1). (2561): 139-156.

อนงค์ สมบุญเจริญ. “ปัญหาการเปลี่ยนแปลงไปซึ่งมูลแห่งในสัญญา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2549.